

ΑΡΧΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Δ. Βασιλείου

Καθηγητής Εθνικού
& Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ν. Ηρειώτης

Καθηγητής Εθνικού
& Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Δ. Μπάλιος

Επίκουρος Καθηγητής
Εθνικού & Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Κεφάλαιο 7^ο

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Σκοπός κεφαλαίου

Η παρουσίαση των
βασικών
λογιστικών βιβλίων

Η κατανόηση του
τρόπου που
παρουσιάζονται τα
λογιστικά γεγονότα
στο ημερολόγιο και
στο καθολικό

Η σύλληψη της
σημαντικότητας
του διπλογραφικού
συστήματος και η
σύνδεσή του με τα
λογιστικά βιβλία

Προσοχή: Λογιστικά βιβλία και διπλογραφικό σύστημα αλληλοσυνδέονται. Για το λόγο αυτό συνίσταται η μελέτη όλου του κεφαλαίου και η επανάληψη αυτής έτσι ώστε να γίνουν ακόμα καλύτερα κατανοητές οι έννοιες.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι αναγνώστες του
συγκεκριμένου
κεφαλαίου
προσδοκούμε ότι:

Θα κατανοήσουν τη
χρησιμότητα των
λογιστικών βιβλίων,

Θα μάθουν πως
παρουσιάζονται οι
πληροφορίες στο
ημερολόγιο και στο
καθολικό και

Θα είναι σε θέση να
εφαρμόσουν το
διπλογραφικό σύστημα
σε πρώτο επίπεδο.

Τι θα δούμε σε αυτό το κεφάλαιο

Εισαγωγή

Η καταγραφή των λογιστικών γεγονότων πραγματοποιείται στα λογιστικά βιβλία

Βασικά λογιστικά βιβλία είναι το ημερολόγιο και το καθολικό

Στο ημερολόγιο καταγράφονται όλα τα λογιστικά γεγονότα της χρήσης σε ημερολογιακή βάση

Στο καθολικό καταχωρούνται οι ίδιες πληροφορίες με αφετηρία το εκάστοτε λογαριασμό. Δηλαδή για κάθε λογαριασμό ξεχωριστά, σημειώνονται όλα τα λογιστικά γεγονότα που μεταβάλλουν τον συγκεκριμένο λογαριασμό

Το σύστημα που ακολουθείται για την καταχώρηση των λογιστικών γεγονότων στο ημερολόγιο και το καθολικό ονομάζεται διπλογραφικό σύστημα

Παράδειγμα σελίδας ημερολογίου

Ημερολόγιο

Σελίδα 1

Ημερομηνία	Λογαριασμοί - Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση

Ημερολογιακή Εγγραφή

Στο ημερολόγιο καταχωρούνται ημερολογιακά όλες οι συναλλαγές της επιχείρησης ανά ημέρα, καταχωρούνται όλα τα λογιστικά γεγονότα με τη χρήση ημερολογιακών εγγραφών.

Ημερολογιακή εγγραφή (ή αλλιώς ημερολογιακό άρθρο) λέγεται η καταχώρηση του λογιστικού γεγονότος στο λογιστικό βιβλίο που ονομάζεται «Ημερολόγιο».

Ανάγνωση ημερολογιακής εγγραφής

Ημερολόγιο

Σελίδα 1

Ημερομηνία	Λογαριασμοί - Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
23/7/20Χ0	Εμπορεύματα	4.000,00	
	Ταμείο		4.000,00
	Αιτ.: Αγορά εμπορευμάτων με μετρητά		

Η παραπάνω ημερολογιακή εγγραφή διαβάζεται ως εξής:

- Η συναλλαγή έλαβε χώρα στις 23 Ιουλίου 20Χ0
- Οι λογαριασμοί που μεταβλήθηκαν είναι ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» και ο λογαριασμός «Ταμείο»
- Ο λογαριασμός Εμπορεύματα μεταβλήθηκε κατά 4.000€, όπως και το «Ταμείο»
- Η συναλλαγή αφορούσε αγορά εμπορευμάτων με μετρητά (Αιτ. = Αιτιολογία)

Καθολικό

Το Καθολικό είναι το λογιστικό βιβλίο που περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που υπάρχουν στο ημερολόγιο με διαφορετική όμως μορφή.

Σε κάθε σελίδα του καθολικού, σε κάθε καρτέλα όπως συχνά ορίζεται, υπάρχει ένα λογαριασμός και για αυτόν τον λογαριασμό παρουσιάζονται όλες οι συναλλαγές που έχουν λάβει χώρα.

- Με αυτόν τον τρόπο συγκεντρώνονται οι πληροφορίες ανά λογαριασμό και αν π.χ. η διοίκηση θέλει να γνωρίζει τι χρήματα υπάρχουν στο «Ταμείο» της, μελετά την καρτέλα του «Ταμείου» στο γενικό καθολικό στην οποία υπάρχουν συσσωρευμένες όλες οι συναλλαγές που πραγματοποίησε η επιχείρηση και επηρέασαν τα μετρητά της.

Ανάγνωση λογαριασμού στο καθολικό

Ταμείο		Σελίδα 101			
Ημερ.	Αιτιολογία	ΣΗ	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπο
2001					
Δεκ. 1	Εισφορά μετοχών σε χρήμα	1	30.000		30.000
Δεκ. 2	Αγορά εμπορευμάτων	1		2.500	27.500
Δεκ. 3	Αγορά εξοπλισμού	1		26.000	1.500
Δεκ. 12	Πώληση εμπορεύματος	1	1.900		3.400

Το «Ταμείο» κινήθηκε κατά το μήνα Δεκέμβριο, στις 1, 2, 3 και 12 Δεκεμβρίου.

Π.χ. Γραμμή 2 Δεκεμβρίου (Δεκ. 2)

- Στις 2 Δεκεμβρίου η επιχείρηση αγόρασε εμπορεύματα.
- Η σελίδα του ημερολογίου (ΣΗ) όπου έχει καταχωρηθεί η συναλλαγή είναι η 1^η.
- Στη στήλη της χρέωσης δεν υπάρχει ποσό. Στο πλαίσιο της ίδιας ημερολογιακής εγγραφής, ένας λογαριασμός ή θα χρεώνεται ή θα πιστώνεται, πάντα σύμφωνα με το διπλογραφικό σύστημα.
- Στη στήλη της πίστωσης το ποσό των 2.500 €. Αυτό σημαίνει ότι η αγορά των εμπορευμάτων κόστισε 2.500 €.
- Το υπόλοιπο στις 2 Δεκεμβρίου είναι 27.500 €, δηλαδή όσα απέμειναν στο «Ταμείο» μετά την πληρωμή για την αγορά εμπορευμάτων.

ΑΝΑΛΟΓΑ ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΙ ΟΛΕΣ ΟΙ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ

Λογαριασμός στο καθολικό σε σχήμα «Τ»

Ταμείο Σελίδα 101

Ημερ.	Αιτιολογία	ΣΗ	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπο
2001					
Δεκ. 1	Εισφορά μετόχων σε χρήμα	1	30.000		30.000
Δεκ. 2	Αγορά εμπορευμάτων	1		2.500	27.500
Δεκ. 3	Αγορά εξοπλισμού	1		26.000	1.500
Δεκ. 12	Πώληση εμπορεύματος	1	1.900		3.400

Ταμείο Σελίδα 101

Ημερ.	Αιτιολογία	ΣΗ	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπο
2001					
Δεκ. 1	Εισφορά μετόχων σε χρήμα	1	30.000		30.000
Δεκ. 2	Αγορά εμπορευμάτων	1		2.500	27.500
Δεκ. 3	Αγορά εξοπλισμού	1		26.000	1.500
Δεκ. 12	Πώληση εμπορεύματος	1	1.900		3.400

Χ	Ταμείο	Π
	30.000	2.500
	1.900	26.000

Χρέωση	Πίστωση
30.000	
	2.500
	26.000
1.900	

Χρεωστικό και πιστωτικό υπόλοιπο

Άθροισμα Χρεώσεων > Άθροισμα Πιστώσεων => Χρεωστικό υπόλοιπο

Άθροισμα Χρεώσεων < Άθροισμα Πιστώσεων => Πιστωτικό υπόλοιπο

Άθροισμα Χρεώσεων = Άθροισμα Πιστώσεων => Εξισωμένος λογαριασμός

Χ	Ταμείο	Π
	30.000	2.500
	1.900	26.000

Άθροισμα Χρεώσεων =

Άθροισμα Πιστώσεων =

Άθροισμα Χρεώσεων ; Άθροισμα Πιστώσεων => ; υπόλοιπο

; υπόλοιπο =

Ισοζύγιο - χρησιμότητα

Ισοζύγιο καθολικού καλείται εκείνη η χρηματοοικονομική κατάσταση, η οποία παρουσιάζει σε χρηματικές μονάδες, όλους εκείνους τους λογαριασμούς, που εμφανίζονται στο καθολικό της λογιστικής μονάδας, κατά τη διάρκεια του χρόνου, μέσα στον οποίο καταρτίζεται

Οι βασικές
χρησιμότητες
των ισοζυγίων
είναι:

Ελέγχεται η ορθή μεταφορά
των ποσών των λογαριασμών
από το ημερολόγιο στα
καθολικά και

Παρέχονται πληροφορίες στη
διοίκηση:

για τη θέση των περιουσιακών στοιχείων,
για το αποτέλεσμα,

για την κίνηση περιουσιακών στοιχείων από
συγκρίσεις και μελέτες ισοζυγίων διαδοχικών
περιόδων και

για τη σύνταξη των διαφόρων προγραμμάτων
δράσεως, γιατί αποτελούν οικονομικές
καταστάσεις, που δίνουν τη δυνατότητα
αναριθμητων παρατηρήσεων, συσχετίσεων,
υπολογισμών, καταρτίσεως αριθμοδεικτών κ.λπ.

Διακρίσεις ισοζυγίων - Περιεχόμενο

Ανάλογα με το περιεχόμενό τους τα ισοζύγια γενικού καθολικού διακρίνονται στα ακόλουθα είδη:

Ισοζύγια Ποσών: Καλούνται εκείνα τα ισοζύγια που περιλαμβάνουν μόνο τα αθροίσματα των ποσών της χρέωσης και της πίστωσης των λογαριασμών που περιλαμβάνουν.

Ισοζύγια Υπόλοιπων: Καλούνται εκείνα τα ισοζύγια που περιλαμβάνουν μόνο τα υπόλοιπα των λογαριασμών που περιλαμβάνουν.

Πλήρη Ισοζύγια: Καλούνται εκείνα τα ισοζύγια που περιλαμβάνουν τα αθροίσματα των ποσών της χρέωσης και της πίστωσης, καθώς επίσης και τα υπόλοιπα των λογαριασμών που περιλαμβάνουν

Διακρίσεις ισοζυγίων – Χρόνο κατάρτισης

Ανάλογα με το χρόνο κατάρτισης

τους τα ισοζύγια γενικού καθολικού διακρίνονται στα ακόλουθα είδη:

Προσωρινά Ισοζύγια: Καλούνται εκείνα τα ισοζύγια, που καταρτίζονται κατά τη διάρκεια της λογιστικής χρήσης, σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Προσαρμοσμένα Ισοζύγια: Καλούνται εκείνα τα ισοζύγια, που καταρτίζονται στο τέλος της λογιστικής χρήσης, μετά τη μεταφορά των εγγραφών προσαρμογής των λογαριασμών, στους λογαριασμούς του γενικού καθολικού.

Οριστικά Ισοζύγια: Καλούνται εκείνα τα ισοζύγια, που καταρτίζονται στο τέλος της λογιστικής χρήσης, μετά τη μεταφορά στους λογαριασμούς του γενικού καθολικού των εγγραφών προσδιορισμού του αποτελέσματος της χρήσης. Το ισοζύγιο αυτό είναι και το τελευταίο της χρήσης.

Παράδειγμα πλήρους ισοζυγίου

Λογαριασμός	Άθροισμα χρεώσεων	Άθροισμα πιστώσεων	Χρεωστικό υπόλοιπο	Πιστωτικό υπόλοιπο
Κτήρια	100.000		100.000	
Αυτοκίνητα	40.000		40.000	
Έπιπλα και σκευή	10.000		10.000	
Εμπορεύματα	15.000		15.000	
Πρώτες ύλες	10.000		10.000	
Υλικά συσκευασίας	15.000		15.000	
Πελάτες	20.000		20.000	
Γραμμάτια εισπρακτέα	35.500	13.000	22.500	
Γραμμάτια εισπρακτέα ενεχυριασθέντα	8.000		8.000	
Γραμμάτια σε καθυστέρηση	7.000	7.000	0	
Γραμμάτια διαμαρτυρηθέντα	10.600	3.000	7.600	
Διάφορα λειτουργικά έσοδα εισπρακτέα	10.000		10.000	
Χρεόγραφα	20.000		20.000	
Ταμείο	49.500	5.600	43.900	
Καταθέσεις όψεως	20.000		20.000	
Κεφάλαιο		170.000		170.000
Ενυπόθηκο δάνειο		50.000		50.000
Δάνειο με ενέχυρο γραμμάτια		5.000		5.000
Προμηθευτές	5.000	30.000		25.000
Γραμμάτια πληρωτέα		40.000		40.000
Γραμμάτια μεταβιβασθέντα	5.000	5.000		0
Τόκοι πληρωτέοι		10.000		10.000
Προκαταβολές πελατών	15.000	15.000		0
Πωλήσεις		20.000		20.000
Τόκοι πιστωτικοί		500		500
Έσοδα από ενοίκια		1.500		1.500
Διάφορα λειτουργικά έσοδα		20.000		20.000
Σύνολο	395.600	395.600	342.000	342.000

Παράδειγμα ανάγνωσης λογαριασμού σε ισοζύγιο

Έστω ότι από το ισοζύγιο αντλώ τις ακόλουθες πληροφορίες:

Λογαριασμός	Άθροισμα χρεώσεων	Άθροισμα πιστώσεων	Χρεωστικό υπόλοιπο	Πιστωτικό υπόλοιπο
Κεφάλαιο		170.000		170.000

Λογαριασμός	Άθροισμα χρεώσεων	Άθροισμα πιστώσεων	Χρεωστικό υπόλοιπο	Πιστωτικό υπόλοιπο
Κτήρια	100.000		100.000	
Αποσβεσμένα κτήρια		20.000		20.000

Διπλογραφικό σύστημα

Διπλογραφική (ή διγραφή) είναι η μέθοδος (ή το σύστημα) η οποία καταγράφει τις μεταβολές που επιφέρουν τα λογιστικά γεγονότα στην περιουσία της επιχειρήσεως θέτοντας σε κίνηση δύο τουλάχιστον λογαριασμούς: έναν που μεταβάλλεται (+) ή (-) και έναν άλλον που μεταβάλλεται, με το ίδιο ακριβώς ποσό, (-) ή (+).

Διπλογραφική διατύπωση ή **ημερολογιακό άρθρο** ή **ημερολογιακή εγγραφή** ονομάζεται η ανεύρεση των λογαριασμών που χρεώνονται και πιστώνονται μαζί με τα ποσά τους και την αιτιολογία τους.

Κάθε λογαριασμός αποτελείται από δύο στήλες, **της χρέωσης και της πίστωσης**. Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται ο τρόπος που λειτουργεί ένας λογαριασμός. Δηλαδή:

Ονομασία λογαριασμού	
Ποσά χρέωσης	Ποσά πίστωσης

Διπλογραφικό σύστημα - Κανόνες

Η χρέωση και η πίστωση επηρεάζεται από το που ανήκει ο λογαριασμός που μεταβάλλεται λόγω του λογιστικού γεγονότος και από το αν ο λογαριασμός αυξάνεται ή μειώνεται.

Ακολουθεί πίνακας που περιγράφει το αν χρεώνεται ή πιστώνεται ο λογαριασμός ανάλογα με το που ανήκει και την μεταβολή του (αύξηση ή μείωση).

Λογαριασμός	Αύξηση	Μείωση
Ενεργητικό	Χρέωση	Πίστωση
Έξοδα - Ζημιές	Χρέωση	Πίστωση
Παθητικό	Πίστωση	Χρέωση
Έσοδα - Κέρδη	Πίστωση	Χρέωση